

Hvad er det nu med de praksisregler?

(Søren Kaae, Ballerup Bibliotek)

I 1999 udsendtes fra Biblioteksstyrelsen "Praksisregler for søgeveje. Opsætning af søgeveje og udfoldning af koder under danMARC2".

Formålet med praksisreglerne var, "at sikre den størst mulige ensartethed i anvendelse af søgekoder i de forskellige lokalsystemer og fælleskataloger. En ensartethed vil gøre det nemmere at gå fra det ene system til det andet. Det kan i dag ske med et enkelt klik i DanWeb og forventes at blive en normal facilitet (med Z39.50) i de fleste bibliotekssystemer inden for de kommende år."

Praksisreglerne er da og så vid udstrækning taget i anvendelse i div. systemer, bl.a. DANBIB.

I indledningen til praksisreglerne står der om principperne:

"Hovedprincippet i disse regler er, at hvis de nævnte søgekoder bruges, skal de betyde det anførte - og hvis der laves søgbarhed som anført, skal de nævnte søgekoder bruges. Det betyder ikke, at det enkelte bibliotek er forpligtet til at anvende samtlige søgekoder - det er det enkelte bibliotek som fastlægger niveauet. Valgfriheden betyder endvidere, at en enkeltordskode som cl ikke er obligatorisk, selvom den tilsvarende langordskode lcl anvendes."

Søgekoderne (og registeroplægnignen) er opbygget hierarkisk. Nedenfor gengives hierarkiet for langords-søgekoderne:

"Der er nedenfor angivet et hierarki for søgekoderne. Det skal understreges, at en overliggende søgekode kan indeholde flere felter/delfelter end de underliggende søgekoder.

Emneord

lem Emneord

-lau Alfabetisk underdeling DK-5

-lke Kontrollerede emneord

--lef Kontrollerede faglitterære emneord, ikke systemspecifikke

--les Kontrollerede skønlitterære emneord

--lek Korporationsnavne som emneord

--lep Personnavn som emneord

--lac AGROVOC emneord

--lag NAL emneord

--led EPT emneord

--lcp COMPASS emneord

--lms MESH emneord

--ldb DBC emneord

---ldf DBC-faglitterære emneord

---lds DBC-skønlitterære emneord

---lme DBC-musikemneord

---lfm Form betegnelse som emneord

---lnb Niveau-emneord

-luk Ukontrollerede emneord

Forfatteroplysninger

lfo Forfatter

-lko Korporativ forfatter

-lpo Opstillingselement

-lpe Personlig forfatter

Klassifikation

lcl Klassifikation, alle koder

-ldk DK5

--lok Klassifikation som opstilling

-lgd Forældet dk-klassemærke

-lkl Lokal klassifikation

-bcm BCM klassifikation

-dbk DB klassifikation

-ddc Dewey klassifikation

-lcc LCC klassifikation

-udk UDK notation

-nal NAL klassifikation

-nlm NLM klassifikation

Kodede oplysninger

lfk Formkoder

lma Materialekode

Titeloplysninger

lrt Relationstitel, periodica

-lst Senere titel

-ltt Tidligere titel

lti Titel

-lnt Nøgletitel

-lpa Paralleltitel

-lse Serietitel

-lut Uniform titel

-lvp Værtspublikationstitel

-lvx Værtspublikationstitel (uden nummeroplysning)

Øvrige oplysninger

lmo Musikopstilling "

Praksisreglerne giver helt ned på delfelt-niveau anvisninger på, hvorledes felter og delfelter bør gøres søgbare.

Praksisreglerne har altså nu været anvendt i nogle år, og det kunne måske være på tide at se på, om der er noget der skal justeres.

Jeg er i hvert fald stødt ind i nogle problemer, som irriterer mig gevaldigt. Det drejer sig om opbygningen af titelregistret. Det ene er problemet omkring samhørende titler (skønlitterære "serier") og det andet er originaltitlerne (og iøvrigt også nøgletitlerne).

Samamhørende titler:

Når jeg søger på en skønlitterær titel, som indgår i en serie, f.eks. "Harry potter og de vises sten", så siger mit langord-titelregister, at der er 8 titler. Når jeg får vist disse titler, får jeg følgende resultat:

1 Rowling Joanne K. Harry Potter og De Vises Sten sk

2 Rowling Joanne K. Harry Potter og De Vises Sten sk

- 3 Rowling Joanne K. Harry Potter og fangen fra Azkaban sk
 - 4 Rowling Joanne K. Harry Potter og Hemmelighedernes Kammer sk
 - 5 Rowling Joanne K. Harry Potter og Hemmelighedernes Kammer lydbog
 - 6 Rowling Joanne K. Harry Potter og fangen fra Azkaban lydbog
 - 7 Rowling Joanne K. Harry Potter og De Vises Sten lydbog
 - 8 Rowling Joanne K. Harry Potter og Flammernes Pokal sk
-

Jeg får altså i dette tilfælde alle de samhørende titler - ikke kun den jeg bad om.

Grunden til det er, at samhørende-noten på titlerne i "Harry Potter"-serien alle har 526 - noten: "x. del af *tHarry Potter og De Vises Sten*a Seriens indhold se denne". Alle de samhørende har altså "hovedbogen" med som søgelement i felt 526*t, og i følge praksisreglerne skal 526*t være søgbart med langordskoden "lti" og enkeltordskoden "ti".

"Hovedbogen" - HP og de vises sten - har i 526 den store samhørende note: "Samhørende: Harry Potter og De Vises Sten ; Harry Potter og Hemmelighedernes Kammer ; Harry Potter og fangen fra Azkaban ; Harry Potter og Flammernes Pokal", hvor de enkelte titler er formateret i *t - altså får jeg også "hovedbogen" hver gang jeg søger een af de andre titler i serien, fordi den bærer dem med sig som søgeelementer i felt 526.

Det synes jeg altså ikke er praktisk. Et forslag kunne være, at samhørende-titlerne ikke gøres søgebare via "lti", men lægges i et register for sig. Så kunne de i OPAC'en gøres tilgængelige for "videre-klik", når man har fået fat i en samhørende-post.

Originaltitler:

Alle originaltitler gøres søgebare med søgekoden "lti". I "gamle dage" besluttede man via indikator 1 i felt 241, om der skulle laves opslag. Her er jeg ikke helt sikker på, om jeg synes det er godt eller skidt. Jeg kan i hvert fald godt forestille mig, at det for en bruger kan være ret irriterende at slå op i registret på en udenlandsk titel, fordi man gerne vil have den på udenlandsk - finde den rigtige udenlandske titel, for derefter at konstatere, at den kun haves på dansk. Omvendt er det jo rart at kunne søge på originaltitlen, hvis man ikke kan huske den oversatte titel. Der er plusser og minusser - p.t. synes jeg mest minusser.

Generelt kunne man også overveje, om det er rigtigt, at katalogen til publikum og katalogen til personale er ens opbygget m.h.t. registre. Det tror jeg nemlig ikke det er.

Men det kan vi jo diskutere videre en anden gang.

Tjek praksisregler Biblioteksstyrelsens hjemmeside <http://www.bs.dk>

Eksempel på angivelse af felter og delfelter for langordskoden lti:

lti (titel)

210, abc

222, ab

239, tvø

239, u

239, v

240, adefghø

240, s

241, aon

245, abnocy

245, pqrs

245, u

245, xbc

247, acg

247, p

247, svon

247, x

248, acg

248, p

248, avon

248, x

440, acvonø

440, psrqv

512, t

512, x

520, t

520, x

526, t

526, x

530, t

530, x

534, t

534, x

739, tØ

739, u

739, v

740, afgØ

740, s

745, aonØ

795, abc

795, av

795, u

795, v

795, pqrs

840, avon

945, aon

945, p